

NEWSLETTER SADECKIEGO UTW

NUMER 4 / LISTOPAD 2023

O SENIORACH W LICZBACH

Teksty: Irena Cepielik

Jest Nas coraz więcej, drodzy Seniorzy!

Według danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w końcu 2022 roku w ogólnej liczbie mieszkańców Polski – 37,8 mln. – osoby w wieku 60+ stanowiły 9,8 mln., co wyniosło 25,9% ogółu społeczeństwa.

Prognozy ludności na lata 2014-2050 wskazują, że problem starzenia się społeczeństwa będzie nas dotykał coraz bardziej.

Do 2050 r. spodziewany jest systematyczny wzrost liczby ludności w wieku 60 lat i więcej. **Populacja osób w tym wieku wzrośnie w roku 2050 do 13,7 mln. i będzie stanowiła ok. 40% ogółu ludności.**

Fot. freepik.com

Informacja o sytuacji osób starszych za 2022 rok.

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej jest odpowiedzialne za koordynację działań na rzecz seniorów. Na mocy art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. poz. 1705) zostało zobowiązane także **do corocznego przygotowania** we współpracy z innymi resortami **informacji o sytuacji osób starszych**. Taki dokument, odnoszący się do roku 2022, można znaleźć na stronie.gov.pl.

Zebrane dane dotyczą sytuacji demograficznej, społeczno-ekonomicznej, zdrowotnej, poziomu i dostępności usług społecznych oraz aktywności osób starszych, a także polityki społecznej wobec osób starszych na szczeblu centralnym - wskazując działania podjęte przez poszczególne Ministerstwa, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Dokument informuje także o działaniach realizowanych w roku 2022 na rzecz seniorów na szczeblu regionalnym. Dane dotyczące Województwa Małopolskiego zostały zaprezentowane w analizowanym dokumencie na stronach od 156 do 163.

Pod koniec 2022 roku w ogólnej liczbie mieszkańców Polski – 37,8 mln. – osoby powyżej 60 lat stanowiły 9,8 mln, co wynosi 25,9% ogółu społeczeństwa. Wśród seniorów najliczniejsza była grupa 65-69 lat - stanowiła aż 25,7% ogółu osób starszych, 24,9% seniorów stanowiły osoby w wieku 60-64 lat. Seniorzy w wieku 70-74 lat stanowili 21,0% ogółu osób starszych, najbardziej zaś wzrosła grupa wiekowa 75-79 osiągając poziom 12,1%. Około 16,3% populacji seniorów stanowiły osoby w wieku 80+.

Zgodnie z przedstawionymi w badaniu danymi, przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami starszymi wyniósł 2 622,69 zł. Generalnie sytuacja ekonomiczna seniorów została przez nich oceniona jako przeciętna bądź zła. Szczególnie trudna jest sytuacja osób samotnych. Na 3,3% oceniono zasięg skrajnego ubóstwa wśród osób 60+.

Formalnie niezłe są warunki mieszkaniowe (przestrzeń, wodociągi, łazienki, bieżąca woda). Są jednak osoby uskarżające się na hałas w otoczeniu, miejsca groźnej przestępczości, powodujące życie w lęku, bariery architektoniczne.

System pomocy społecznej obejmuje formy wsparcia środowiskowego w miejscu zamieszkania, domach pomocy społecznej, mieszkaniach chronionych, ośrodkach wsparcia dziennego.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne dostosowano do potrzeb wynikających ze schorzenia lub niepełnosprawności. Według stanu na 30.12.2022 roku w Polsce funkcjonowało 461 zakładów opiekuńczo-leczniczych i 211 pielęgniacyjno-opiekuńczych. W 2022 r. liczba oddziałów geriatrycznych wynosiła 66 a świadczenie „Całościowa opieka geriatryczna” objęło 24 tys. seniorów, w tym samym roku udzielono ponad 67,5 tys. porad geriatrycznych. 114 świadczeniodawców miało podpisaną umowę na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie poradni geriatrycznej.

Zbudowano system opieki paliatywnej i hospicyjnej w warunkach domowych, sanitarnych i ambulatoryjnych. Zintensyfikowano świadczenia rehabilitacyjne oraz opiekę psychiatryczną, rozbudowano sieć szkoleń lekarzy i kadry pielęgniarskiej o specjalizacje ważne w leczeniu ludzi starych. Ministerstwo Zdrowia koncentruje się nie tylko na zapewnieniu dostępności i jakości świadczeń medycznych, ale podejmuje także zadania ukierunkowane na profilaktykę, edukację zdrowotną i promowanie zdrowego stylu życia. Dzięki programowi bezpłatne leki dla seniora poprawił się dostęp do leków.

Ważne miejsce w działaniach zajmuje wspieranie aktywności seniorów oraz poprawa jakości ich życia. Przeprowadzono wiele szkoleń z zakresu prawa obywatelskiego, konsumenckiego, cyfrowego, na warsztatach kształcono potrzebne umiejętności z różnych aspektów życia.

Wiele uwagi poświęcono poprawie mobilności zawodowej, angażowaniu się w wolontariat i usługi na rzecz grup działania. Prowadzone są szkolenia elektronicznej obsługi spraw urzędowych i bankowych.

Fot. mindandi, freepik.com

Uniwersytety Trzeciego Wieku w roku akademickim 2021/22. Badanie GUS-u.

W roku 2022 Główny Urząd Statystyczny - Urząd Statystyczny w Gdańsku przeprowadził wśród Uniwersytetów Trzeciego Wieku ankietę dotyczącą roku akademickiego 2021/22. Była to już trzecia edycja ogólnopolskiego badania i uczestniczyły w nim 552 UTW. Wyniki ankiety są szczególnie interesujące, ponieważ odnoszą się do czasu epidemii i okresu zagrożenia epidemicznego spowodowanego zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Wyniki ankiety pokazały kondycję UTW w danym okresie czasu: jak funkcjonowały, jakie działania podejmowały i z jakimi problemami się borykały. Chociaż czas pandemii jest już za nami, można śmiało zauważyć, że wiele z podjętych w dokumencie kwestii jest wciąż aktualnych. Opracowanie wyników badania jest dostępne na [stronie internetowej GUS-u](#).

Analizie poddano: istniejące w Polsce UTW: ich formę organizacyjno-prawną, staż działania, główny cel, charakterystykę słuchaczy, formy działalności edukacyjnej, aktywizującej, integracyjnej, a także administrowanie, osoby prowadzące zajęcia i osoby wykonujące prace organizacyjne, finansowanie działalności, sposoby rekrutacji i sposób komunikowania się ze słuchaczami oraz skutki pandemii.

Według wyników badań w roku akademickim 2020/21 do UTW łącznie uczęszczało 86 609 osób. Przeważały kobiety, osoby w wieku 60-79 lat, z wykształceniem średnim, mające status emeryta. Kryteriami zaliczenia w poczet słuchaczy były najczęściej: odpowiedni wiek, wypełnienie deklaracji i wniesienie opłaty.

Przeważająca większość UTW, które wzięły udział w badaniu to stowarzyszenia, nie zabrakło także UTW o odmiennej formie organizacyjnej – fundacji oraz tych, które działały w strukturze innych podmiotów (m.in.: uczelni, domów kultury, bibliotek).

W działaniach UTW znalazły się: wykłady i seminaria, zajęcia regularne, imprezy kulturalno-artystyczne oraz działania społeczne na rzecz potrzebujących.

Wykłady lub zajęcia prowadziło w sumie 9,8 tys. osób, głównie byli to nauczyciele akademicy, eksperci i specjaliści w różnych dziedzinach nauki, a także lektorzy języków obcych. 45% kadry pracowało nieodpłatnie.

Większość Uniwersytetów Trzeciego Wieku nie miało własnego biura oraz pomieszczeń do prowadzenia zajęć (ponad 80%). Prace administracyjne i organizacyjne wykonywało ponad 6 tys. osób (z tego nieodpłatnie aż 84,2%). Spośród źródeł finansowania przeważały opłaty słuchaczy (składki członkowskie, wpisowe, czesne), dotacje ze środków samorządowych oraz projektów ogólnopolskich. Przeciętnie UTW w roku 2021 wydał na działalność 44,3 tys. złotych.

Podczas trwającej pandemii w roku akademickim 2019/20 prawie połowa uniwersytetów (49,6%) zawiesiła działalność, w roku akademickim 2020/21 32,8% podmiotów zdecydowało się na taki krok, na wykładach i zajęciach regularnych zmniejszono liczbę uczestniczących. Pomoc w tym trudnym okresie otrzymało od samorządu blisko 22% UTW w roku 2019/2020 i 18,1% w roku 2020/21.

Wśród największych problemów w działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku respondenci najczęściej wskazywali następujące kwestie: niewystarczające środki finansowe na prowadzenie działalności, problem z regularnością opłat ze strony seniorów, za mało wolontariuszy oraz braki w wyposażeniu, a także problem z dostępnością do odpowiednich sal zajęciowych.

Fot. andreas, freepik.com

POLITYKA SPOŁECZNA WOBEC OSÓB STARSZYCH 2030. BEZPIECZEŃSTWO - UCZESTNICTWO - SOLIDARNOŚĆ

W dniu 26 października 2018 r. Rada Ministrów przyjęła dokument, który określał szczególnie najważniejsze kierunki polityki senioralnej na nadchodzące lata oraz porządkował działania instytucji publicznych w Polsce w tym zakresie. Materiał o którym mowa tj. „[Polityka Społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo - Uczestnictwo - Solidarność](#)” uwzględnia wdrożenie szeregu rozwiązań między innymi w zakresie bezpieczeństwa, zdrowia, przeciwdziałania samotności, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także potrzeby dostosowania infrastruktury do potrzeb i możliwości osób starszych – w tym również tych niesamodzielnych.

„Obszary uwzględniające działania wobec ogółu osób starszych:

- I. Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie;
- II. Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej;
- III. Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej;
- IV. Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- V. Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych;
- VI. Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej;
- VII. Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze).”

Źródło: „Polityka Społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo - Uczestnictwo - Solidarność”

Twórcy dokumentu wskazują, że dla sprawnej polityki senioralnej i efektywności podejmowanych zadań najważniejsza jest współpraca pomiędzy podmiotami odpowiedzialnymi za poszczególne obszary działań. Zmiana, jaka następuje w społeczeństwie na poziomie demograficznym powoduje, że tylko odpowiednio wcześniej wdrożone środki będą w stanie zapewnić osobom starszym pełne, satysfakcjonujące funkcjonowanie oraz zachowanie zdrowia i samodzielności.

WYDAWCA:

Stowarzyszenie Sądecki Uniwersytet Trzeciego Wieku
33-300 Nowy Sącz, ul. Jagiellońska 18
tel. 18 443 57 08
www.sutw.pl
sekretariat@sutw.pl

ODWIEDŹ NAS NA FACEBOOKU: @SadeckiUTW

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich
na lata 2018–2030 PROO

